

Na den tumen andre škola te odmarel!

Tumare čhavoress hin čačipen pro sikhadipen.

- Phenen jon tumenge, hoj vaš tumaro čhavoro imar nane than andre školka abo škola, aľe tumen džanen, hoj jon gadžikane rakloren tumare pašalipnastar len?
- Jon tumen phenen, hoj našti len tumare čhavoress andre školka abo škola, bo tumaro čhavoro bi na achalolas peske le gadžikane raklorenca?
- Koškeren the keren aver čhavore abo raklore andre škola dukh tumare čhavoresske vaš oda, hoj hin romano čhavoro/romaňi čhajori u e učitelji oleha nič na keren?
- Skaržindan tumen le rjaditeliske pre kada, co kerel o tredno učitelis abo trjedno učitelka, ale o rjaditelis/e rjaditelka na kontrolinda kada u na kerda nič?
- Sikhľol tumaro čhavoro jekhetane avre romane čhavorenca andro aver kher abo andro aver kotor la školatar sar gadžikane raklore?
- Diňan tumen andre skaržišagos pre školľa paš o Čechiko školsko inspekcia, ale e inspekcia na avľa andre škola, na vakereľas aňi le učitelenca ani tumenca u zaphandľa e veca oleha, hoj la škola hin čačipen?

HA? Palis hin kada diskriminačno keriben, so jon kerde tumenca. Kajso keriben hin zaphendo u kempel pes te braňinel olestar.

O učitelji the e učitelki, rjaditeli the rjaditelki the aver džene, so keren buti andre školi, našti troman pes te likerel ke tumare čhavore avreder ča vaš oda, hoj tumare čhavore hine Roma. Kada perel vaš savore školi: dajengere školi, zakladna, maškarutne, učeder odborna the uče školi.

Kana mušinel e škola te lel tumare čhavoress?

E škola, so hin nekphašerer tumare trvalone bešibnastar, mušinel tumare čhavoress te lel. Vaš savi obecno škola hin predpisimen - sar pes phenel - spádová

oblast - kada hine o ulici andro pašalipen la školatar, khatar save e škola mušinel le čhavoren te lel. Kada hin vašoda, kaj le čhavoren te hin zaačhado than pašes lengere bešibnastar u kaj te na mušinen sako džives dur te džal.

O zapisi andro zakladna školi ačhen le 1. dži 30. aprilis. Sako škola rozginel peske korkori, kana hin lakero datumos vaš o zapisos. Phučen pre kada, savi škola hin vaš tumenge spadovo u andre savo džives ačhel o zapisos, andre škola, pro foroskero abo gaveskero urados (mangen le dženes, so kerel buti pro školsko odboros), abo mangen godi andre arganizacija, so tumen laha keren buti jekhetane. Tumen šaj tiž arakhen e informacija pre la školkere internetova seri.

Te tumen kamen te přihlašinen tumare čhavoress andre škola, so hin dureder, kadi škola šaj tumen odphenel. Kada hin vašoda, hoj la škola mušinel te jel thana vaš o čhavore andal lakeri spadovo oblast, vaš o čhavore, so bešen pašes. Ale aňi andre ajso pripados našti **o rjaditelis abo e rjaditelka pes likerel inakšeder kijo romane čhavore sar kijo gadžikane raklore.**

E škola šaj tumen dophenel odthoviben, kaj tumaro čhavoro te na džal kada berš andre školľa, aľe ča aver berš. Te pes kada ačhel, kempel te džal andre padagogicko-psichologicko poradňa the kijo čhavorikano doktoris. Jon posudžinena, či tumaro čhavoro hino zralo vaš e škola abo na.

O jekhpaluno lav hin aľe sajekh tumen. Kana tumen na suhlasinen le odkladoha, mušinel e škola tumare čhavoress te lel.

Ara! Neves mušinen o čhavore, so hine phurerer sar 5 berš, te phireľ andre školka.

O čhavoro, so dži agor le školnone beršeske (septembris) doresel 5 berš, mušinel te džal andre školka.

O sikhadipen andre školka hin bipotibnaskero. Vaš sako obecno školka existinel spádovo oblast. E školka mušinel te lel le čhavoren, so lenge hin, abo sig ela, 5 berš.

O zapisi andre zakladno školi ačhen le 2. dži 16. majos. Sako školka rozginel peske, kana hin lakero datumos vaš o zapisos. Phučen pre kada, savi školka hin vaš tumenge spadovo u andre savo džives ačhel o zapisos, andre školka, pro foroskero abo gaveskero urados (mangen le dženes, so kerel buti pre školsko odboros), abo mangen godi andre arganizacija, so tumen laha keren buti jekhetane. Tumen šaj tiž arakhel e informacija pre la školakere internetova seri.

Hine diloskere chabena andre škola the školka bipotibnaskere?

Varesave školki the školi den palodileskere chabena hjaba. Kada džal pal thaneskere podmienki. Phučen direkt andre školka abo škola, kaj tumaro čhavoro phirela. Mangen godi la organizacija, so laha tumen san andro kontaktos.

So te kerel, te o rjaditelis abo e rjaditelka na kamen tumare čhavores te lel?

Bari veca hin, kaj tumen te na mukhen tumen te odtradel mujeha. Mangen, kaj o rjaditelis tumen te del pisimen rozgiņipen, hoj jov le čhavores na lel u soske.

Te jov tumen o rozgiņipen na dela, bičhaven tumen e prihlaška **inke** pre la školakero atresis **doporučenone lileha**. Garuven peske o doklados, hoj tumen kada lil bičhadan. Te jon tumen na bičhavena odpheniben dži 30 dives, pisinen tumen pro krajsko urados u phukaven, hoj e škola abo školka nič na kerel. Prithoven e kopija la prihlaškar u o doklados, hoj tumen e prihlaška bičhadan.

Leperen, hoj kana tumen na suhlasinen oleha, sar o rjaditelis rozginda, tumen šaj pes mindig odvičinel. Ara! O odvičiniĭben (odvoláni) kempel te doručinel le rjaditeliske najnasigeder 15 dives le povodnone rozgiņipnastar. Pal o odvičiniĭben rozginel o krajsko urados.

Kada perel pro pripadi, kana tumen prihlašinel andre škola le čhavores, so džal andro peršo trjeda, ale tiž, kana tumaro čhavoro prebešel pre aver škola.

Šaj vareko džal tumenca, odprevadzinel tumen pro vakeriben andre škola?

Ha. Avelas bi lačo, te kada manuš hin vareko, so leske tumen paťan. Kada šaj jel vareko tumara familijatar abo varesavo dženo abo varesavi dženi, so kerel buti andre nezskovo organizacija. Kada dženo/dženi šaj dosvečinel, sar o vakeriben andre škola pregejľa.

Užaren tumen, hoj o vakeriben andre škola na ela lačo?

Pripravinen pes tumen pro vakeriben anglal. Na daran tumen pes te zaačhel vaš tumare čhavore. Na mukhen tumen pes te tradel andro kutos. **Leperen, hoj tumen kamen ča jekh: kvalitno, lačo sikhadiĭpen vaš tumaro čhavoro.** Dolikeren tumen šilalo šero. Sikhaven lenge, hoj o Roma džanen pes te likerem paťivales, ale na domukhen, kaj jon thoven tele tumari paťiv.

Tumen šaj chuden opre o vakeriben le rjaditel'iha abo la rjaditel'kaha pro magnetofonos abo mobil u chasňaren kada, kaj te dokazinel, hoj jov abo joj pes

likerel diskriminačnones. Ara! Tumen šaj keren o oprechudniĭpen ča andre škola, kana o rjaditelis abo e rjaditel'ka tumenca vakerel pal kada, či te lel abo te na lel tumare čhavores. Nane sabadno te chudel opre leskero/lakero osobno vakeriben le kamaratenca andre karčma.

Kaj šaj tumen arakhen pomoca, kana jon tumare čhavoren na lena?

Tumen šaj pes visaren pre **Čechiko školno inspekciya**. Bičhaven abo anen lenge le rjaditeliskero abo la rjaditel'kero rozgiņipen, hoj tumare čhavores na il'a the o podino odvičiniĭben. O inspektorati la Čechikona školskona inspekcijatar bešen andre krajska fori. O atresis jon tumenge pomozinena pre gaveskero abo foroskero urados abo andre orgaņizacija, sol tumenge pomozinel aver vecenca.

Te o Čechiko školsko inspkcija tumenge na pomozinela, visaren pes takoj pro ombudsmanos, kada hin veřejný ochránce práv, o dženo ab dženi, so zaačhol o čačipena vaš o manuša. Tumen arakhena o kontakti pro agor ale lileske.

So mek šaj jel diksriminacija?

Diskriminacija hiĭni e situacija, kana jon tumen phenas na kamen te obslužinel andre karčma abo andre sklepa vaš oda, hoj tumen san Rom abo Romni, na kamen tumen vaš oda te lel andre buti, te sastaren tumen kijo doktoris, te pre najminel tumenge o kher, ale tiž, kana jon na kamen te lel tumaro čhavoro andre škola. Hin mišto te phuterel takoj pale o muj angle kajso keriben, bo pal o čačipen mušinen savoradženen te jel phuterdo drom kijo ciĭniben andre sklepa, kijo buti, kijo bešiben, kijo sastipnaskero parvariben, the tiž kijo sikhadiĭpen.

Cerpindan tumen diskriminacijatar u kamen tumen pes te ratinen angle kada? Hin tumen problemi u andro urados tumenge na pomozinde?

Telefoĭninen abo pisinen amenge. Amen tumen daha godi. Amari pomoca hiĭni bipotibnaskeri.

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

Veřejný ochránce práv, Údolní 39, 602 Brno
informačno linka: +420 542 542 888

telefonos (maškarutno): +420 542 542 111

e-mail: podatelna@ochrance.cz

www.ochrance.cz

www.facebook.com/verejny.ochrance.prav

www.twitter.com/ochranceprav